

Asiantuntijalausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Matti Okko

Mika Sainio

Matthias Strifler

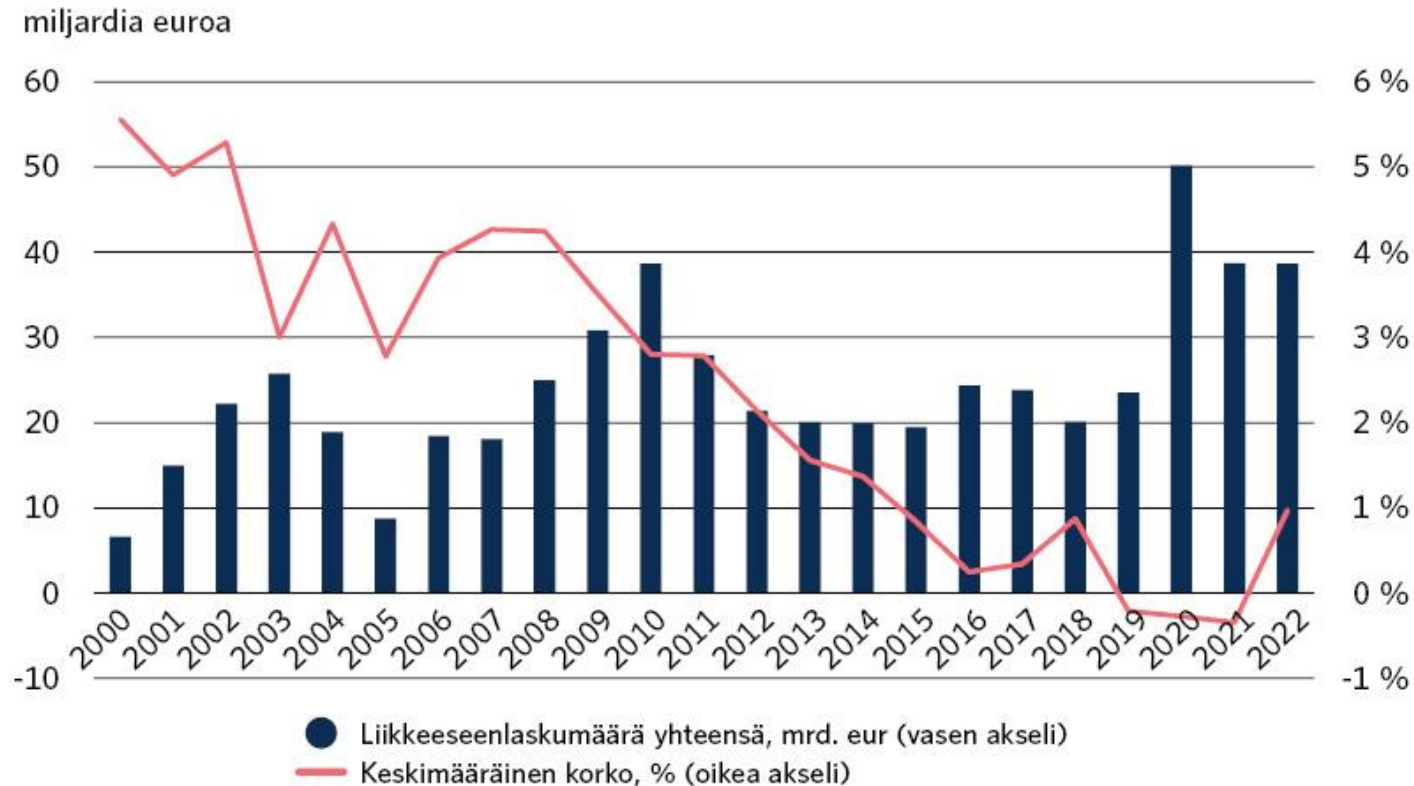
Valtiovarainvaliokunta 15.11.2022

Lausunnon sisältöalueet

- Vaalikauden tavoitteet poikkeuksineen, vuoden 2023 ennakoidun kehityksen oloissa
- Menokehysjärjestelmän noudattaminen
- Julkisen velan korkojen kehitys
- Kestävyystiekarttaa koskevia huomioita
- Suhdannetilanne ja finanssipolitiikan mitoitus
- VM:n ennusteen realistisuus

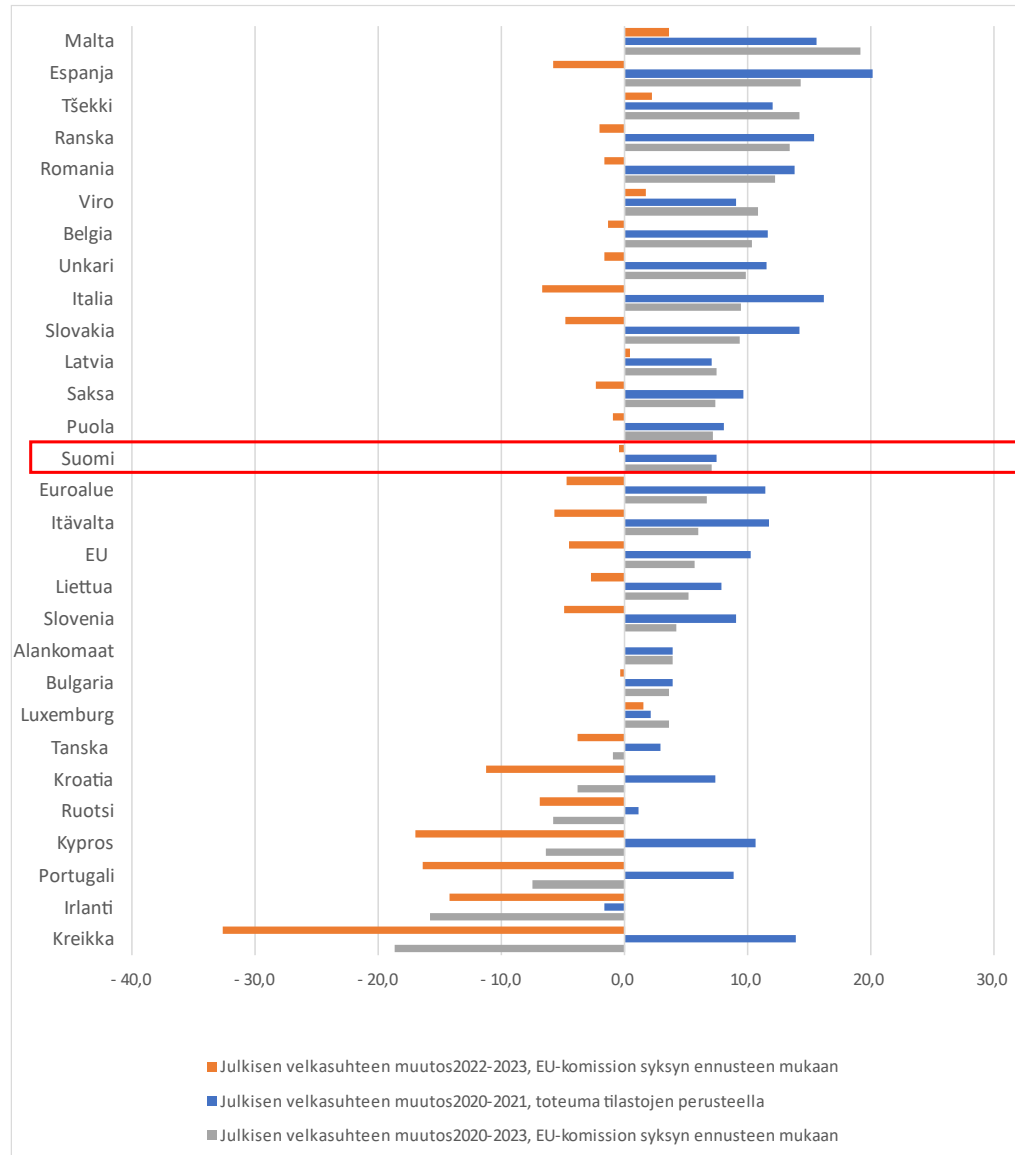
Kohoavat korkokustannukset pienentävät finanssipoliittista liikkumavaraa

Valtionvelan liikkeeseenlaskut 2000–2022 sekä liikkeeseenlaskujen toteutunut keskimääräinen korkotaso (tuotto). Tiedoissa ei ole huomioitu koronvaihtosopimusten vaikutuksia. Vuoden 2022 tiedot ovat mukana 25.10 saakka. Lähde: Valtiokonttori ja VTV/finanssipoliittikan valvonta.

- Valtion uuden velan korko noussut vuoden aikana nopeasti, syksyllä 2022 sekä lyhytaikainen että pitkäaikainen reilusti plussan puolella
 - Loka-marraskuussa on liikuttu 2-3 % välillä
- Pidemmän aikavälin tarkastelussa, nyt ollaan palaamassa tavanomaisempaan tilanteeseen
- Markkinakorkojen nousun vaikutus julkisen velan korkokustannuksiin toteutuu viiveellä

Julkisen talouden velkakestävyyttä tulisi vahvistaa

- Koronapandemian aikana Suomen julkisen talouden velkasuhde kehittyi EU-keskiarvoa paremmin, mutta vuosina 2022-2023 tilanteen odotetaan kääntyvän päinvastaiseksi
 - inflaatiolla suuri vaikutus lukuihin 2022-2023
- Hallituksen kestävyystiekartta velkasuhteen vakauttamiseksi oli perusteltu ja oikeansuuntainen aloite
 - Merkitys korostui, kun vaalikauden kriisit aktivoivat sekä lakisääteisiin että hallitusohjelman finanssipoliittisiin tavoitteisiin liittyviä poikkeuslausekkeita
- Tiekartan hyödyntäminen jäi kuitenkin kesken eikä sitä päivitetty ajantasaisilla tiedoilla vuonna 2022
- Jatkossa tarvetta vahvistaa julkista taloutta monipuolisin toimin (meno-, tulo- ja rakennetoimet) mahdollisimman hyvään tietoperustaan nojautuen
 - Erilaisten kartoitusten toteuttamisen lisäksi on tärkeää lisätä velkakehityksen tarkasteluja lakisääteiseen julkisen talouden suunnitelmaan

Julkisen velan kehitys vuosina 2020-2023, prosenttia suhteessa BKT:hen

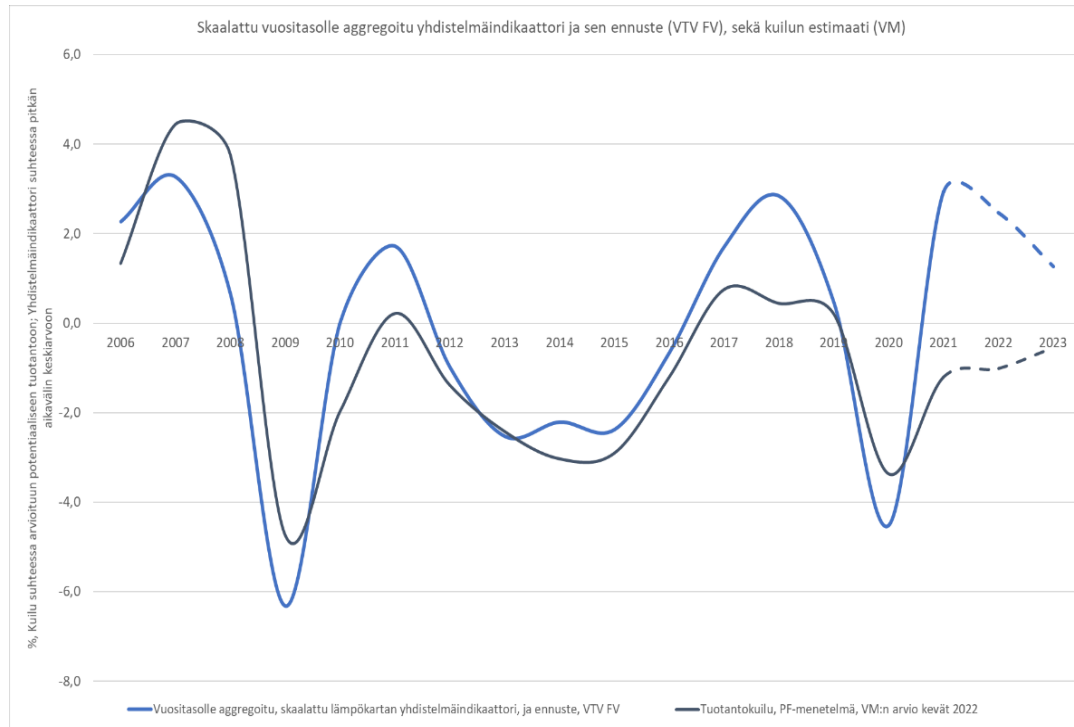
Talouden suhdannekehitys,
finanssipolitiikan mitoitus ja
talousennusteiden realistisuus

Talouden suhdanneindikaattori viittaa talouden vahvan kehityksen hiipumiseen.

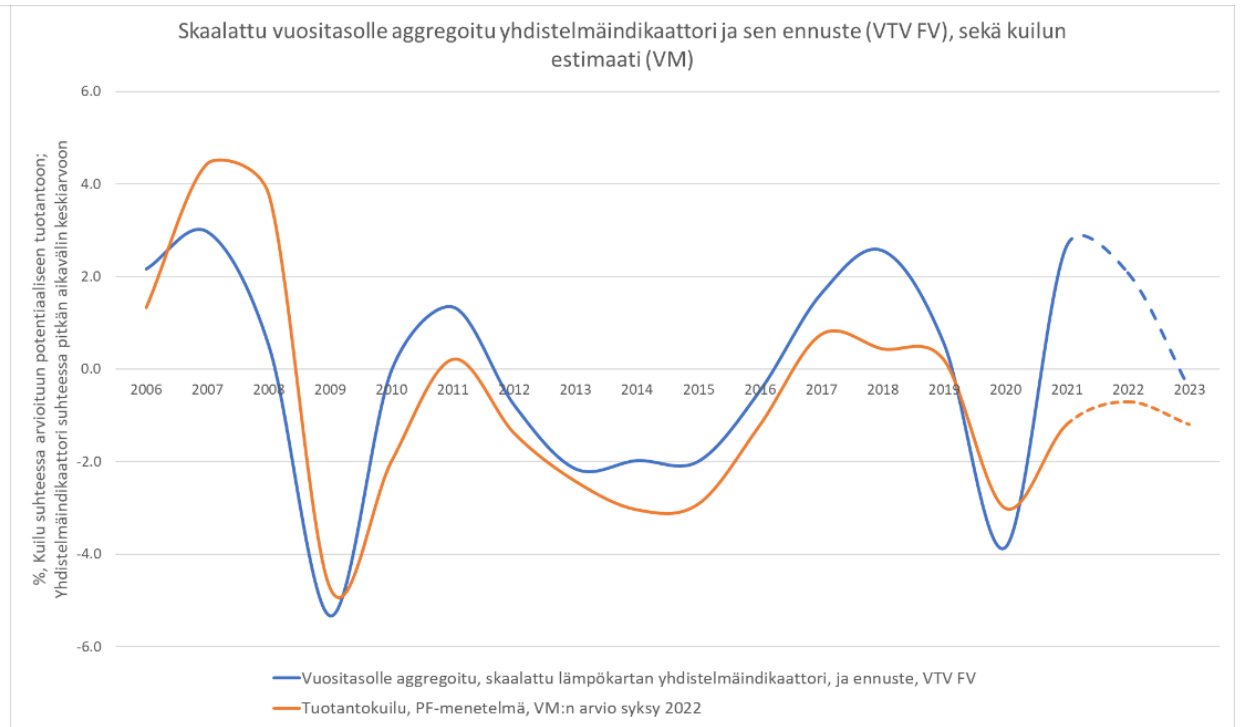
Vuosi	Avoimet työpaikat, muutos	Kapasi- teetin käyttö- aste	KHI, muutos	Kuluttaja - luottamus	Palkka- summa- kuvaaja, muutos	Palvelut - luottamus	Rakenta- minen - luottamus	Teollisuus - luottamus	Työllisyys- aste, muutos	Työttö- myys- aste, muutos	Vähittäis- kauppa - luottamus	Yhdistelmä- indikaattori (painotettu)
2022												
10		0,16		-2,81		-0,51	-0,07	-0,27			-1,53	
9	-0,23	0,87	3,85	-3,06		-0,67	0,09	0,00	0,93	0,82	-1,88	0,26
8	0,23	0,49	3,55	-2,50	1,44	-0,66	-0,38	0,18	0,30	0,88	-1,90	0,39
7	0,63	0,58	3,67	-2,52	0,85	-0,17	-0,58	0,42	0,29	0,91	-0,14	0,52
6	1,28	1,07	3,67	-2,19	1,05	0,10	-0,38	0,71	0,48	1,01	-0,05	0,80
5	1,42	1,41	3,19	-1,75	1,11	-0,11	-0,24	1,00	0,91	1,16	-0,18	0,92
4	2,16	1,51	2,40	-1,73	1,74	-0,11	0,41	1,12	1,59	1,39	-0,26	1,11
3	2,73	1,48	2,46	-1,60	1,67	0,32	0,66	1,22	1,01	1,36	-0,68	1,18
2	2,20	1,62	1,68	0,53	1,31	0,53	1,03	1,71	1,66	1,09	-0,32	1,35
1	1,83	0,99	1,62	0,26	1,41	0,43	0,88	1,40	1,47	1,05	-0,07	1,15
2021												
12	3,31	1,50	1,08	0,05	0,95	0,63	1,11	1,30	2,08	1,38	-0,12	1,34
11	3,03	1,10	1,20	0,79	0,65	0,66	1,11	1,72	0,81	1,12	0,80	1,25
10	3,39	1,25	0,90	1,23	0,58	0,68	0,94	1,80	0,73	0,98	0,45	1,28
9	2,73	0,86	0,48	1,75	0,95	0,49	0,85	1,66	0,04	0,88	0,73	1,09
8	2,36	1,15	0,30	1,39	0,88	0,41	0,89	1,74	2,08	0,92	0,91	1,25
7	2,33	0,82	0,12	1,52	1,11	0,71	0,53	1,32	1,32	1,03	0,39	1,11
6	2,48	0,83	0,18	1,64	2,14	0,44	0,23	1,44	1,79	1,45	0,91	1,32
5	1,97	0,65	0,30	1,41	2,17	0,08	0,06	1,09	2,54	1,76	0,76	1,25
4	1,61	0,28	0,24	1,50	0,91	-0,46	0,16	0,75	0,12	1,50	0,40	0,66
3	0,60	0,12	-0,24	0,05	-0,64	-1,04	-0,41	0,42	0,11	-0,19	-0,26	-0,09
2	-0,68	-0,09	-0,48	0,53	-0,47	-0,98	-1,00	-0,05	-0,24	-1,41	0,33	-0,43
1	-0,80	0,56	-0,48	0,49	-1,66	-0,95	-0,74	0,12	-1,76	-1,59	-0,43	-0,65

Yhdistelmäindikaattorin ja CAM-kuilun ennusteiden kehityssuunta taas sama. Edelleen poikkeava käsitys tasosta vuosina 2021-2022.

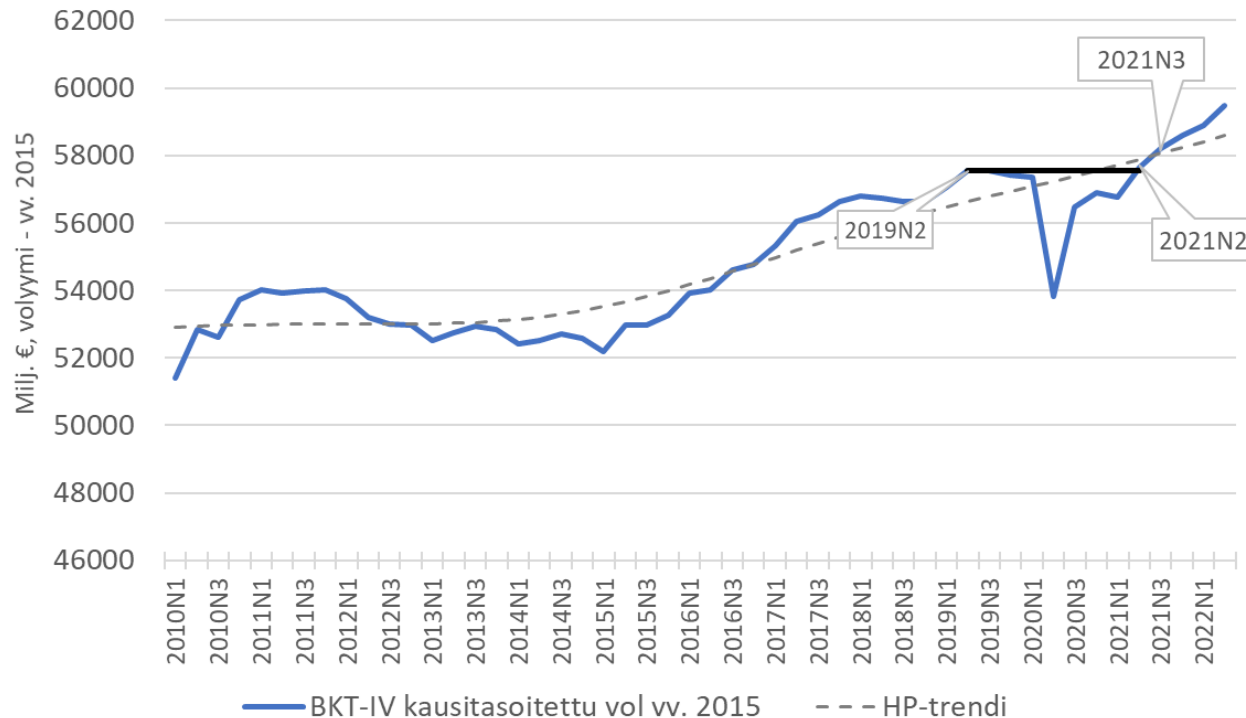
Kevät 2022

Syksy 2022

Yhdistelmäindikaattori saa tukea muilta suhdannetilän mittareilta

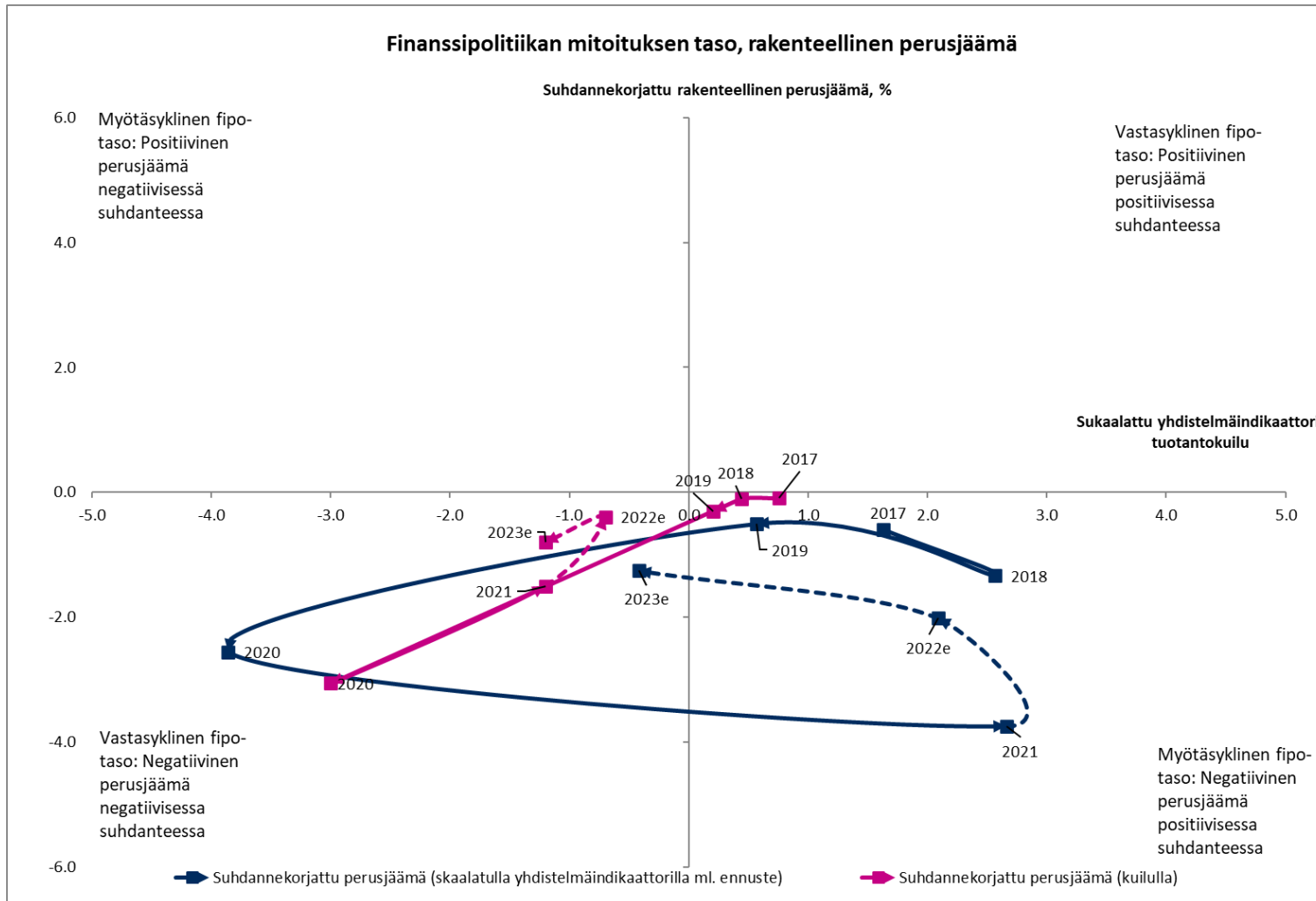

- HP-trendi saavutettiin toisen ja kolmannen neljänneksen välissä vuonna 2021
- HP-trendin ajoittumisen robustisuus (Gäddnäs)
- Sariola ja Pönkä (2021), PCA
- Orjasniemi ja Kuusela (2021), moniulotteinen suodin
- SP:n (6/22) ja IMF:n (10/22) ennusteiden mukaan tuotantokuilu positiivinen vuonna 2022

Fipo ollut tasoltaan elvyttävää koronakriisistä lähtien

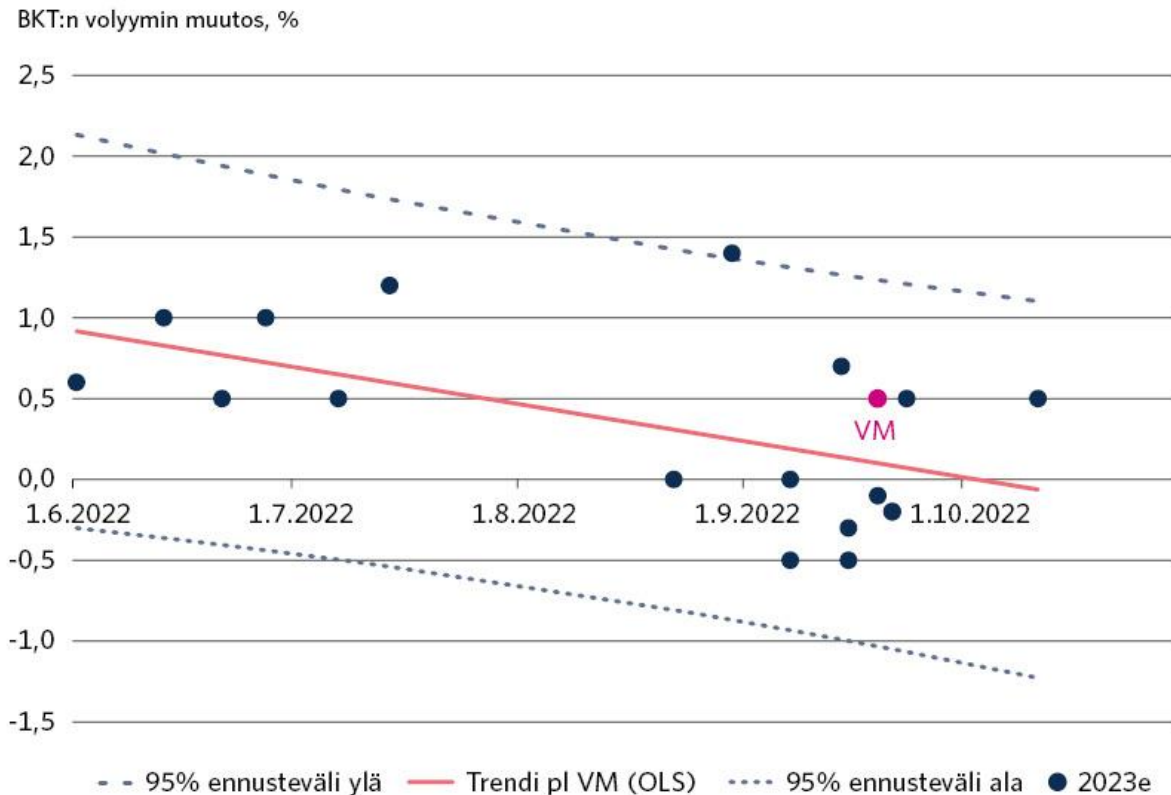
Fipon impulssi (muutos) kiristävään suuntaan 2022

- tarkastelu kuten EFB

- 2020 yksimielisyys: vastasyklinen fipo taso sekä vastasyklinen fipo impulssi (elvytys)
- 2021 ja 2022 suurin ero:
 - a) kuilu: suhdanne negatiivinen
 - b) yhd. ind. suhdanne kääntyi positiiviseksi
- a) → kuilu: vastasyklinen fipo-taso
- b) → yhd. ind. myötäsyklinen fipo-taso
- 2023 yksimielisyys: vastasyklinen fipo taso
Mutta
 - a) kuilu: muutos elvyttävään suuntaan
 - b) yhd.ind. muutos kiristävään suuntaan laskevassa suhdanteessa (myötäsyklinen kiristys)
- Ongelma lämpökartan yhd. ind. mukaan:
jos on elvytetty yhä 2021, 2022 posit. kääntyneessä suhdanteessa,
→ miten voitaisiin 2023 suhdannetilän laskiessa vielä lisätä elvytystä
→ inflaatio ja koordinointi rahapolitiikan kanssa

Talousarvion perustana olevaa enustetta voidaan pitää realistisena

- Ennusteajankohdan huomioiva vuoden 2023 BKT:n konsensusennuste lähestynyt kohti nollaa
- Valtiovarainministeriön ennuste on ennustevälien sisällä
- Uusimmat ennusteet pessimistisempiä ja ne ovat hajautuneet nollan molemmin puolin
- Vuoden 2023 talouskasvun odotetaan jäävän vaisuksi tai jopa negatiiviseksi

Kiitos!

Tack!